

ابر حامی

آگاهی، بهبودی، رشد؛
برای همزیستان سرطان

آموزش‌های عمومی سامانه ابر حامی
www.abrahami.ir

عوارض سیستم عصبی

عوارض سیستم عصبی

عوارض جانبی سیستم عصبی ناشی از بیماری سرطان و درمان سرطان شایع است. از بین بردن چنین عوارض جانبی بخش مهمی از مراقبت از سرطان است. این روند، **مراقبت تسکینی** یا مراقبت حمایتی نامیده می‌شود. با تیم مراقبت‌های سلامتی خود در مورد علائمی که تجربه می‌کنید، از جمله علائم جدید یا تغییر در علائم، صحبت کنید.

در مورد سیستم عصبی

دو بخش اصلی در سیستم عصبی وجود دارد:

- سیستم عصبی مرکزی (CNS) این سیستم عصبی شامل مغز و نخاع می‌شود.
- سیستم عصبی محیطی (PNS) این سیستم عصبی شامل اعصاب خارج از CNS است که اطلاعات را بین بدن و مغز انتقال می‌دهند. PNS در موارد زیر، کمک می‌کند:

- حرکت
- لمس، شنوایی، بینایی، چشایی و بویایی
- عملکرد اندام‌های داخلی مانند معده، ریه‌ها و قلب

علائم مشکلات سیستم عصبی

علائم سیستم عصبی ممکن است منجر به تشخیص سرطان شود، بلافاصله پس از درمان ظاهر شوند یا چندین سال پس از درمان ظاهر شوند. علائمی که تجربه می‌کنید به بخشی از سیستم عصبی که تحت تأثیر قرار گرفته، بستگی دارد.

علائم CNS

- تغییرات شناختی یا ذهنی شامل کاهش حافظه، حل مسئله و محاسبه.
- مشکلات تعادل، سرگیجه، حالت تهوع، و سرگیجه، (احساس می‌شود محیط اطراف یا اتاق در حال چرخش است)
- مشکلات هماهنگی
- تشنج

علائم PNS

- ضعف عمومی که باعث فقدان کلی قدرت و هماهنگی می‌شود. این حالت می‌تواند شامل مشکلات راه رفتن یا نگاه داشتن اشیاء باشد.
- بی‌حسی، سوزن سوزن شدن یا سوزش در دست‌ها یا پاها.
- یبوست.
- بی‌اختیاری که قادر به کنترل جریان ادرار نیست.
- اختلال نعوظ که ناتوانی در ایجاد یا حفظ نعوظ است

درباره **نوروپاتی محیطی** بیشتر بدانید.

علائم آسیب عصب جمجمه‌ای

عصب جمجمه‌ای نیز بخشی از PNS است اما می‌تواند علائم مشخصی ایجاد کند، مانند:

- کاهش شنوایی و/یا صدای زنگ در گوش به نام وزوز گوش.
- ازدست‌دادن بینایی و/یا عوارض جانبی مانند تاری دید یا دوبینی.
- تغییر در طعم و بو.
- گفتار نامفهوم یا مشکل در بیان خود یا درک گفتار.
- مشکل در بلع.

علل مشکلات سیستم عصبی

عوامل زیادی می‌توانند باعث ایجاد مشکلاتی در سیستم عصبی شوند. یادگیری علت این تغییرات برای یافتن بهترین راه‌ها برای مدیریت علائم مهم است. علل احتمالی مشکلات سیستم عصبی عبارت‌اند از:

سرطان. سرطان‌هایی که از مغز یا نخاع شروع می‌شوند یا به مغز یا نخاع سرایت کرده‌اند، ممکن است بر CNS تأثیر بگذارند. تومور در قسمت دیگری از بدن ممکن است به عصب محیطی فشار وارد کند و علائمی ایجاد کند.

شیمی‌درمانی داروهای خاصی با احتمال بیشتری ممکن است عوارض جانبی سیستم عصبی ایجاد کنند. این داروها شامل:

- آلکالوئیدهای وینکا، از جمله وین کریستین (وینکاسار)، وینورلبین (ناولبین) و وینبلاستین (ولبان)
- داروهای بر پایه پلاستین، مانند سیس پلاستین (پلاتینول) یا اگزالی پلاستین (الوکساتین)
- تاکسان، مانند دوستاکسل (تاکسوتر) و پاکلیتاکسل (تاکسول)
- اتوپوسید (Vepesid)
- سیتارابین، (Cytosar -U) در دوزهای بالا
- ایفوسفامید، (Ifex) در دوزهای بالا
- متوترکسات (چند نام تجاری)، در دوزهای بالا

هنگامی که شیمی‌درمانی به ستون فقرات تزریق می‌شود، تغییرات در CNS ناشی از شیمی‌درمانی بیشتر اتفاق می‌افتد.

عمل جراحی. اعصاب ممکن است در طی جراحی برداشتن تومور یا انجام بیوپسی، آسیب ببینند. بیوپسی، برداشتن مقدار کمی از بافت برای بررسی زیر میکروسکوپ است.

پرتودرمانی. پرتودرمانی به مغز و/یا ستون فقرات می‌تواند باعث مشکلات CNS شود. پرتودرمانی به سروگردن یا کل بدن ممکن است باعث ایجاد مشکلاتی در اعصاب محیطی شود.

سایر داروها. برخی از دیگر داروها نیز ممکن است بر سیستم عصبی تأثیر بگذارند. این موارد شامل:

- برخی داروها برای جلوگیری از استفراغ
- مسکن‌های اپیوئیدی
- داروهای ضد تشنج که داروهایی برای درمان تشنج هستند.

سایر عوارض جانبی مرتبط با سرطان سایر شرایط یا علائم مرتبط با سرطان یا درمان سرطان می‌تواند بر سیستم عصبی تأثیر بگذارد:

- کم‌خونی که تعداد کم گلبول‌های قرمز خون است
- خستگی
- فشار
- افسردگی

سایر شرایط غیر سرطانی برخی از شرایط غیرمرتبط با سرطان می‌توانند بر اعصاب تأثیر بگذارند:

- عفونت‌هایی که باعث تورم یا التهاب مغز، نخاع یا گوش داخلی می‌شوند
- دیابت
- مشکلات تیروئید
- ویروس نقص ایمنی انسانی (HIV)
- سکته
- بیماری آلزایمر
- اسکروز چندگانه

تغذیه و آبرسانی. کم‌آبی بدن و کمبود ویتامین نیز می‌تواند بر عملکرد اعصاب تأثیر بگذارد.

مدیریت مشکلات سیستم عصبی

علائم سیستم عصبی می‌تواند انجام فعالیت‌های معمول روزانه را برای افراد دشوار کند. برخی از علائم ناشی از درمان سرطان پس از پایان درمان از بین خواهند رفت، اما برخی دیگر ممکن است ادامه داشته باشند. اگرچه آسیب عصبی و علائم سیستم عصبی ممکن است قابل‌پیشگیری نباشند، اما اگر زود تشخیص داده شوند، اکثر علائم، قابل کنترل هستند. درمان زودهنگام، همچنین، می‌تواند از وخیم‌تر شدن علائم جلوگیری کند.

در صورت بروز هر یک از علائم ذکر شده در بالا، فوراً به پزشک اطلاع دهید. پس از تشخیص، مدیریت عوارض جانبی سیستم عصبی به نوع مشکل و علت آن بستگی دارد.

در ادامه، چندین راه برای مدیریت مشکلات سیستم عصبی ارائه شده است. با تیم مراقبت‌های سلامتی خود در مورد اینکه کدام گزینه برای شما مناسب است، صحبت کنید.

داروها. برخی از علائم سیستم عصبی را می‌توان با داروها مدیریت یا درمان کرد. این شامل:

- داروهای تهوع و سرگیجه، مانند مکلیزین (Antivert) پروکلروپرازین (Compazine) چسب اسکوپولامین-Transderm (Scop)
- آنتی‌بیوتیک برای درمان عفونت
- کورتیکواستروئیدها برای کاهش التهاب و تورم
- داروهای ضدافسردگی، مانند داروهایی به نام مهارکننده‌های انتخابی بازجذب سروتونین یا نوراپی‌نفرین (SSRIs) یا (SNRIs) یا آمی‌تریپتیلین (نام‌های تجاری متعدد) یا نورتریپتیلین (Aventyl، Pamelor)
- داروهایی برای درمان نوروپاتی محیطی

مدیریت درد. شما ممکن است گزینه‌های مختلفی برای مدیریت درد ناشی از آسیب عصبی داشته باشید:

- داروهای ضددرد، از جمله مواد افیونی
 - بلوک‌های عصبی و تحریک الکتریکی عصب از طریق پوست (TENS)
- توان بخشی.** چندین متخصص مراقبت‌های سلامتی، می‌توانند به شما کمک کنند تا قدرت، عملکرد فیزیکی و استقلال را که ممکن است از دست داده باشید را، بازیابی کنید:

- کاردرمانی برای حفظ مهارت‌های حرکتی موردنیاز برای فعالیت‌های روزانه
 - فیزیوتراپی برای بهبود قدرت بدنی، تعادل، هماهنگی و تحرک
 - گفتاردرمانی برای بهبود گفتار و یادگیری روش‌هایی برای تغییر گفتار در صورت نیاز
 - ارزیابی توسط یک عصب روان‌شناس برای بررسی عملکرد شناختی
- تغییرات در خانه.** ممکن است بتوانید در خانه تغییراتی ایجاد کنید تا به شما کمک کند ایمن بمانید. این تغییرات شامل:

- نصب نرده دستی در حمام
- استفاده از فرش‌های ضدلغزش
- اضافه کردن نور در محیط
- بررسی دمای آب با آرنج به جای دست و انگشت‌ها